

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 556/2012-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Z. S., B., zastúpenej spoločnosťou A. s. r. o., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Ing. M. Ď., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20 C 139/2010-247 zo 16. februára 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co 146/2012-376 z 31. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Z. S. o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. októbra 2012 faxom doručená a podaním doručeným 15. októbra 2012 písomne doplnená sťažnosť Ing. Z. S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou A. s. r. o., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Ing. M. Ď., B., ktorou namieta

porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 20 C 139/2010-247 zo 16. februára 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 146/2012-376 z 31. júla 2012 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

„Žalobou o vydanie bezdôvodného obohatenia... sa navrhovatelia domáhali, aby súd zaviazal odporkyňu zaplatiť navrhovateľom sumu 131.384,70 EUR spolu s úrokom z omeškania...“

Okresný súd... v konaní vedenom pod č. k. 20 C/139/2010 vydal dňa 16. 02. 2012 rozsudok č. k. 20 C/139/2010-247, ktorým žalobe navrhovateľov... vyhovel. Sťažovateľka podala proti... odvolanie...

Dňa 31. 07. 2012 vydal Krajský súd Banská Bystrica rozsudok č. k. 13 Co/146/2012-376, ktorým rozsudok Okresného súdu... potvrdil...

Nakoľko sťažovateľka má zato, že jej postupom tak prvostupňového súdu ako aj odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom a z tohto dôvodu nemohla účelne a efektívne brániť svoje práva, podala... dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorým napadla rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20 C/139/2010-247 zo dňa 16. 02. 2012 v celom rozsahu a jemu predchádzajúce konanie a rovnako rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co/146/2012-376 zo dňa 31. 07. 2012 a jemu predchádzajúce konanie.

Dňa 28. 09. 2012... bola... doručená výzva Okresného súdu..., ktorou... súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie vo výške 15.766,- EUR. Vzhľadom na to, že sťažovateľka už v podanom odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu neúspešne žiadala o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu, nakoľko jej majetkové, finančné a osobné pomery neumožňovali zaplatiť ani súdny poplatok za odvolanie, pričom k zmene jej majetkových, finančných a osobných pomerov nedošlo, sťažovateľka nemôže ani uhradiť súdny poplatok za dovolanie v neprimerane vysokej sume 15.766,- EUR, ktorý v značnej miere presahuje jej akékoľvek príjmové a majetkové možnosti. Sťažovateľka má zato, aj s poukazom na výšku súdneho poplatku

za podanie dovolania, že jej bola aj týmto ako aj iným konaním tak prvostupňového ako aj odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom a tak účelne a efektívne brániť svoje práva.“

Sťažovateľka ďalej uvádza, že v konaní pred okresným súdom „... sa nezúčastnila žiadneho pojednávania, nakoľko jej to neumožňoval jej zdravotný stav. Po podaní žaloby jej bola táto zo strany porušovateľa doručená na vyjadrenie, pričom k žalobe sa sťažovateľka vyjadrila vyjadrením zo dňa 11. 04. 2011, v ktorom spochybnila návrh navrhovateľov.“

Podľa sťažovateľky „... Okresný súd... porušil jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu tým, že jej odňal možnosť konať pred súdom, nakoľko tak prvostupňový ako ani odvolací súd nezohľadnil ospravedlnenia sťažovateľky, ktoré vždy aj odôvodnila svojim zlým zdravotným stavom...“

Sťažovateľka je dlhodobo práceneschopná od 14. 10. 2011, pričom jej práceneschopnosť nastala v dôsledku zhoršenia jej zdravotného stavu, ktorý jej vážnym spôsobom bránil v účasti v konaní vedenom na Okresnom súde... Vzhľadom na zdravotný stav sťažovateľky... sťažovateľke neumožňovalo reagovať ani na písomné podania navrhovateľov a výzvy súdu. Prvostupňový, ako ani odvolací súd však túto skutočnosť žiadnym spôsobom neskúmali napriek tomu, že to sťažovateľka vo svojom odvolaní uvádzala a opakovane poukazovala na skutočnosť, že v konaní bola pasívna nie v dôsledku úmyslu mariť toto konanie, ale v dôsledku zlého a neustále sa zhoršujúceho zdravotného stavu, čo viackrát aj dokladovala lekárskymi potvrdeniami. Napriek skutočnosti, že sťažovateľka sa z pojednávanií vždy riadne a včas ospravedlnila a požiadala o odročenie, prvostupňový súd pojednával a rozhodol v neprítomnosti sťažovateľky...

Ako vyplýva z rozsudku... Okresného súdu..., ako aj z rozsudku Krajského súdu... sťažovateľka sa z pojednávanií nariadených prvostupňovým súdom vždy riadne a včas ospravedlnila a doložila aj príslušné potvrdenia o práceneschopnosti.“

Sťažovateľka ďalej poukazuje na to, že „... Priamo na pojednávanií právny zástupca navrhovateľov rozšíril žalobu... s tým, že tento návrh už bol skôr sťažovateľke doručený a táto sa k nemu nevyjadrila. Toto tvrdenie právneho zástupcu navrhovateľov je však

výslovne zavádzajúce a účelové. Žaloba bola rozšírená na pojednávaní dňa 16. 02. 2012 a nie písomným podaním vykonaným pred týmto pojednávaním. Prvostupňový súd k tomuto rozšíreniu žaloby nevypočul ani navrhovateľov, hoci boli na pojednávaní prítomní, pričom k rozšíreniu žaloby nepredložili žiadne dôkazy ani navrhovatelia ani ich právnych zástupca, ako to vyplýva zo zápisnice z pojednávania zo dňa 16. 02. 2012. Napriek tejto skutočnosti mal prvostupňový súd návrh navrhovateľov zrejme za nesporný, aj keď podľa názoru sťažovateľky je sporné už len to, čo viedlo konajúci súd k takémuto názoru, nakoľko priamo na pojednávaní dňa 16. 02. 2012 pripustil zmenu návrhu, ktorá zmena nebola sťažovateľke nikdy doručená a preto táto nemala možnosť sa k nej vyjadriť, čím došlo k porušeniu jej základného práva zakotveného v článku 48 ods. 2 ústavy vyjadriť sa ku všetkým dôkazom a teda aj skutočnostiam v konaní.“.

Podľa sťažovateľky „...splnila aj podmienku ustanovenú v ust. § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z... nakoľko vyčerpala opravné prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľka oprávnená podľa osobitných predpisov, a to tým, že proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20 C/139/2010 zo dňa 16. 02. 2012 podala odvolanie a proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co/146/2012 zo dňa 31. 07. 2012 podala dovolanie, ktoré však v dôsledku neprimerane vysokého súdneho poplatku, ktorý sťažovateľke jej osobné, majetkové a finančné pomery neumožňovali zaplatiť bola nútená zobrať späť v celom rozsahu.“.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo Ing. Z. S. na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 a článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co/146/2012-376 zo dňa 31. 07. 2012 a rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20 C/139/2010-247 zo dňa 16. 02. 2012 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 Co/146/2012-376 zo dňa 31. 07. 2012 a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20 C/139/2010-247 zo dňa 16. 02. 2012 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Banská Bystrica a Krajský súd v Banskej Bystrici sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť Ing. Z. S. trovy právneho zastúpenia v sume 1.663,48 EUR na účet právneho zástupcu advokátskej kancelárie A. s. r. o. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu, ktorým bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade bola sťažovateľka oprávnená podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o čom vedela, odvolanie podala a krajský súd o ňom svojím rozsudkom rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovateľka mala k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základných práv rozsudkom okresného súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom krajského súdu

Sťažovateľka vidí porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom krajského súdu, ktorým jej odňal možnosť konať pred súdom, keď potvrdil rozsudok okresného súdu, ktorý rozhodol napriek tomu, že sa pojednávania nezúčastnila zo zdravotných dôvodov, ktoré jej v účasti na pojednávaní bránili, a nemohla sa tak k veci vyjadriť.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd opätovne uvádza, že pri rozhodovaní o sťažnostiach sa uplatňuje subsidiarita právomoci ústavného súdu, podľa ktorej ak sa sťažovateľ môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, ústavný súd odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie. Ústavný súd sťažnosť neodmietne iba v prípade, ak sťažovateľ preukáže, že podmienku uvedenú v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

S poukazom na obsah sťažnosti je vo veci sťažovateľky účinným prostriedkom, ktorým sa môže domôcť ochrany svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a ktorý je povinná vyčerpať predtým, ako sa obráti so sťažnosťou na ústavný súd, dovolanie, o ktorom rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že rozsudok krajského súdu dovolaním napadla, avšak pre nedostatok finančných prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie ho zobrala späť. Z uvedeného dôvodu je toho názoru, že podmienku uvedenú v § 53 zákona o ústavnom súde splnila.

Ústavný súd v súvislosti s týmto tvrdením sťažovateľky uvádza, že napriek tomu, že jej v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 20 C 139/2010 nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, mala možnosť opätovne požiadať o oslobodenie od súdnych poplatkov v dovolacom konaní, avšak túto možnosť nevyužila. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že ak by aj sťažovateľke v dovolacom konaní oslobodenie od súdnych poplatkov nebolo priznané a následne by z toho dôvodu vzala dovolanie späť s poukazom, že nemá dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku, nejde o dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by ústavný súd akceptoval ako dôvod nevyčerpania

dovolania ako účinného prostriedku nápravy namietaného porušenia označených základných práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu.

Ústavný súd konštatuje, že postup, keď síce sťažovateľka podala dovolanie proti rozsudku krajského súdu, avšak následne ho zobrala späť, takže najvyšší súd o ňom nemohol rozhodnúť s poukazom na dôvod, ktorý sťažovateľku ku späťvzatiu dovolania viedol, nie je možné považovať za vyčerpanie dovolania ako účinného prostriedku nápravy namietaného porušenia základných práv sťažovateľky, resp. za jeho nevyčerpanie z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2012